СВЕОБШТЕ ЮГОСЛАВЕНСКЕ И СЕРБСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ.

Новине наше излазе сваке седмице трипутъ а С. Нар. Листъ по еданпутъ.

Препумерирати се може на свак. ц. к. Пошти съ полгод. цѣномъ 6 фор. 30 сребра

ЧИСЛ. 49. ПЕШТА, Неделя 23. Мая ГОД XI. — 1848.

(Утукъ противъ Срба грешећимъ Новинарима)

△ Полгартаршакъ Мађарски и Нѣмачки Новинари! Да би слобода печатнѣ само истини явно полѣ отворено држати морала, млого е познатіе негъ да би одъ потребе било съ доказивнимъ разлогомъ читаюћій светъ овде обтеређавати; алъ да и суета и злоумишлѣность тимъ истимъ оружіемъ часъ полъ люте ране задае онима, съ коима сбогъ какве такве гиздавости у заваду дойћи желе, — и то е изъ сведневни появлѣности довольно познато. И Ви сте, Господо Полгартаршакъ, већъ неизказано млого пута — одъ времена 15. Марта — не само на Ваше рођенике, него іоштъ више на страноплеменике, а найвише на Славене и Србе, найубитачніе стреле у Вашимъ Листовима бацали и данъ данашньи бацате безъ границе сваке светске — а іоштъ више сграђанске пристойности, кою би Вамъ у ово мутно и неизвестно доба чувати и уважавати валяло — као зеницу ока. Но ми Срби, чисти будући у народной намъ савести, трудили смо се — ако и са тежкимъ чуствомъ — све подобне неприлике Ваше трпити и сносити — у надежди, да ће Вашу непріятельску жаоку лепше увиђенѣ истине што скоріе скрвати и умртвити. Међутимъ не само да сте праведніи постали, него сте Вашъ брой іоште и са самимъ министеріялно — званичкимъ органомъ „Пештанскимъ Хирлапомъ" умножити срећу имали. И та е причина узрокъ, што Вамъ свима данасъ долазимъ они политички седамъ грехова очитати, у кое сте према нама овдешньимъ Србима пали, и одъ кои Васъ едва и самъ Творацъ, а заиста никаква земна моћь, опростити ласно неће. —

Полгартаршакъ! Први Вашъ политички грехъ: Неискреность; еръ кадъ сте одъ 15. Марта трубомъ трубили „Єднакость, Слободу и Братинство," едно сте телали, а друго у намери држали! Єднакость-Слобода-Братинство садржаваю у себи „свестручну истоветность," никакво пакъ преимућство, као што сте Ви, Мађарски Полгартаршакъ, за себе и свое интерессе познатимъ начиномъ задржати любавъ сограђанску имали. Ми пакъ Срби никадъ ни смо тежили за првенствомъ надъ другима, но само за „што већомъ еднакости", кою сте Ви сами одсадъ свето почитовати зарекли се; па доцніе себе за единствене поглаваре предъ светомъ све више и продрзљивіе показуюћи дали сте и Србима необорни поводъ, да Вамъ юначки одпоръ едаредъ за свакда обелодане, ербо сте неискрени. —

Други грехъ Ваше политике поси на себи Себичность. Ако игде, то е заиста у политики найвећа, слабость „себи само нека преимућства приписивати," кадъ цео светъ зна, да и другоме врстна участность заслужно приличи у свимъ могућнимъ одношеньма, у коя е судба дотицаваюћа се племена ставити одредила тако, да чимъ една страна неправедно нешто себи само присвоити тежи, а праведногъ грба на то нейма, одма другой страни законити поводъ дае, да се противъ подобногъ теженя што яче заступи, особито кадъ довольно и физичне и моралне снаге на то има; — то сте Ви и пре Марта и доцніе обелоданьивали гласаюћи себе едине „народомъ" све пакъ друге породе Ваши сажителя, „фаитомъ" и „човечіимъ расомъ." Будући пакъ да себичность никадъ не негуе любавъ према другоме, ма онъ и найрођеніи братъ био, — то е ласно увидити, зашто и Срби за дужность почитоваше „свою рођеность туђимъ интерессима ни пошто више не жертвовати," особито кадъ изъ сви Ваши политички делованя горду господствену главу на видикъ излаже Ваша нетрпельива Себичность. —

Трећи е политички грехъ Вашегъ биђа „Недоумность." Народъ, кои нигде подъ плавимъ небомъ не налази правога сродства, тога е найстрожія дужность оне сажителѣ найтопліе пригрляти и найжарчію любавъ іимъ и словомъ и деломъ засведочавати, съ коима државну срећу дели, особито кадъ е ови и племе грдно разгранато на земномъ зренику, и судба политичка неизбройнимъ доказима у книизи света найчистія према свима, а іоштъ дичнія према тима, съ коима божіомъ вольомъ млого црни, но врло мало утешни, дана преживити и изкусити незаслужну прилику имаше и имаю; иначе е свашта кое шта могуће, алъ найизвестніе е, да е судбина житейска тако политичарећегъ народа свакимъ махомъ „оборльива." Тко дакле немоћанъ противъ моћніегъ не правду за могућность извити труди се и трши, тай износи на пазаръ свою голу „Недоумность." —

Четврти е политички грехъ Вашъ „Прецеnльивость," коя уређена слабость и иначе у животу често криду за собомъ повуче, а особито у политици жалостна слѣдства раћа, будући е немогуће „Билланцъ правительствени снага и немоћи" сакрити данасъ, кадъ явность све и свашта постизава. —

Пети е Политички грехъ Вашъ „Суета," наравно као кћи изъ прецеnльивости зачећена. Човекъ суетанъ ни е истина, него е (може бити и не изъ зла срдца) заварачъ како свой рођенъ тако и свію они, съ коима у свету дотицава се. Да е пакъ Суета Вашемъ племену у крви, неда е се затаявати изъ сви светски Мађарски одношеня, а іоштъ већма у очи пада, кадъ Вашу обичну хвалу и поносъ у изпитъ доведемо. — Како ли ће дакле суетанъ духъ моћи бити „мударъ косиополита," кадъ е нѣгова прва черта хтети блистати као злато, а светъ добро познае, да се ту свашта више — негъ злата налази. —

Шести е Вашъ политички грехъ „Неумелость." Свако — па іоштъ више политичко — руководенѣ земальски сбитія необорно иште, да смо у томе свестручно вешти, иначе е врло лако, да машина, съ коіомъ управляти намъ валя, изъ свои чивія и кола изскочи, па чрезъ то млогобройне неповольности свимъ коликимъ околичинама проузрокуе. И премда би ту Вашу Неумелость съ тисућу доказа потврдити мого, опетъ се одъ млогочислености уздржавати ми валя и текъ на нешто срочити. Чуйте Полгартаршакъ! Ваше Правительство гласа себе за „народно земальско, независно одговорно," дакле е безпрекословно изъ свію народа у држави саставлѣно. Колико е то истина? свима е свестручно познато; „независно-одговорно" пакъ допушта питанѣ: одъ кога? и коме? „Одъ онога," — „и ономе," чіе е! То е найвећа аномалія; зато се и слободно сме рећи, да е данашнѣ правительство земальско и покрай све свое знаменитости само „дете у колевци," кога э „и родитель и кумъ" едноисто лице, алъ не онако припознато, као што себе обелоданьива. Съ тога се може и дознати, зашто Министерство на званичномъ печату задржа такођеръ и грбъ „Србіе, Босне, Бугарске и т. д.," а имена „Ерделя" нейма. Докле л' ћемо и себе и друге ласкомъ обманьивати, кадъ светъ са свимъ другчіе уверенѣ о свему има?! Тако исто и Ваше войничко Попечительство оглашава званично, „да ће за сву Границу особито отделенѣ завести се, и да ће се нарочито призреніе имати на Урођенике у найменованю Чиновника;" као да ни е Србство у Ср. Карловци „себи Войводу," — а Хрватска іоште пре „свога Бана" добила. Овамо ресимо се титуломъ Србіе, Босне, Бугарске и т. д.," а презиремо оне, съ коима у истини, не пакъ у идеалу, едно политичко државно биће уживати намъ строга мудрость и законоуставна правда заповедаю. — Тко тако поступа, тай самъ потврђуе свою „Неумелость." — Напоследакъ

Седми е Вашъ политички грехъ „Неотачтволюбіе." Велика е то речь, алъ е истинита као сайность сунца! Отачтволюбіе единствену цель држи ту, да му домовина што срећнія постане и као таква за свакда блиста. Могу ли пакъ у држави, где се више знатни народа судбиномъ политички сѣдинѣни налази, први и единствени интересси бити други, кромъ свеобште земальско благостанѣ? Кадъ е пакъ случай донео, да се сви ти народи по крви страшно разликую одъ онога племена, кое се трши себе го-

сподареćимъ родомъ найменовати, ма то и са увредомъ свію другородни сажителя било, — питамъ Васъ, Мађарски Полгартаршакъ! да ли се таквимъ наметанćмъ свеобште благостанć, илъ свеобшти немиръ умножава у држави, где та разнокрвна племена веćъ и иначе найманć симпатіе сродства међу собомъ обелоданьиваю? Свеобште благостанć у држави разновидни народа не састой се у преимућству особите Народности, (какво Ви Вашой произвести тршите се) него у узаймнимъ интерессима, чрезъ кое и сва племена собствено-народно, и цела држава єдноистоветно благополучіе државно присвоити, уживати, умножити и обезбедити правичну прилику добія, но ништа жертвує другоме за хатаръ, веćъ само оно, што свеобште добро целе землćište. Кадъ сте пакъ Ви, Полгартаршакъ, Вашу Мађарску народность на рачунъ свію други племена осилити и утврдити заключили, онда сте найвеćма посведочили, да Отачтволюбіе кодъ Васъ млого маню цену има, негъ егоистичко преимућство Ваше народности, коя — доста жалостно — нигде подъ плавимъ небомъ сродства нейма: а то є „Неотачтволюбіе.“ —

Ето, Полгартаршакъ, Ваши главни политички грехова! коє у место да изкрчавате у данашня бурна времена, а Ви — особито Новинари — све журніе разплодити іи трудите се — прилюблćћи себи и немачке Сателлите новинарске, премда Вамъ є познато, да нико судбину државе ове съ Вама ни є тако деліо, као Србинъ и Славенъ, и премда сте и сами неизбройнимъ числомъ доказивали, да є овдешньи Немацъ свашта манć негъ Опица, — наравно што онъ овде особиту историчку заслуженость обелоданити ни є кадаръ, а іоштъ манć надежду има, да би се пćговъ народни елементъ єдинствено разгранати могао. — Догођъ тако, Полгартаршакъ, узрадите, дотле ћете све яче застуденявати — не пакъ зажаравати — наше Србске груди, коє су заиста — ако не више — алъ за цело толико пута — изложене стояле свимъ могућнимъ стрелама света, съ коима є непріятельствена непогода Унгарску толико тисућу реди нападала. Поштенć дакле и праведльивость веćъ би морале ясніе увиђенć свима Вама ужлćбити, да насъ за наше жертве баръ толико стручно не подозревате, не опадате, не врећате и не раздражавате на найкрайнć мисли, какве Ваши описани седамъ политички грехова врло брзо у нама зачедити, а неизвестно данашнć време сасма нагло може у покретъ довести, безъ да би смо у стању били могућнимъ слćдствама правацъ и цель определити.

Полгартаршакъ! Ово су речи не само єдинственогъ чувства, него и целогъ болć мислećегъ овдешнćгъ Србства; пазите дакле, да Вашимъ неразборитостима и ону изкрицу тиняюће наклоности, коя іоште живи, веко-вечито не угасите; онда нейма силе, коя би ю на ново икадъ више зажећи умела! — Ђ. К.

Слободно и искренно изясненіе єдногъ Кикинђанина на умиреніе Мађара, Министерства и остали Сограђана Унгарскогъ, 1. Мая 1848.

(Продуженіе и Заключеніе.)

И къ овомъ, шта є Србство принело? (Єръ одъ Илирства кодъ насъ ни спомена нема, и бадава се гдикои труде сво на насъ силомъ наметнути, кадъ ніе истина, єръ ми на име Илирства, па стимъ манć ньове коловоће коій су побуну започели, као што се у Вѣстнику числ. 12. стр. 49 явля, непознаемо, а Радакъ є Србинъ одавде родомъ, и био є у Пожуну ученикъ) — ніе ништа; єръ правій Србинъ, коій є зрела начела поняо, коій народъ съ лажама обманоиьати ніе хотćо, кодъ нашегъ народа популаритета никадъ ніе имао, а на сва зла воће су му Србске издайце, па нćмецкій Попъ и Нćмци бивали, а Србльи ни у найвеćимъ и благороднимъ одушевленіяма као и при Црковнимъ скупштинама, устроєнію школа, и заведенію читалишта ништа установити нису могли, єръ су свагда на ове напуйдательи Нćмци били, а занешени су Срби противъ срба устаяли. Нашъ є житель у веćемъ числу простъ, и особито сиромаха лако є било занети, да нćму никадъ ніе до тогъ достояло коимъ ће и каквимъ ће єзикомъ Магистратъ судити, никадъ нćму ніе до праведногъ суда, и больи уредба било, єръ се нćму и найправедніія противъ нćга донешена пресуда неправедна учинила, и нćму се найвеćма допада да се онъ съ Магистратомъ и избираномъ Гдомъ титрати може, а съ простимъ Бировомъ оће, да онъ предъ ньимъ подъ капомъ, шеширомъ и упалćнимъ дуваномъ стане, и съ ним се разговара, да нćга (бирова) као себи подобногъ или свогъ рођака, кума или пріятеля предъ свима обезчести, а овай да несме поняти, да честь свою съ каштигомъ регресира. И ово се данасъ кодъ насъ искусити може. А веруйте ми, име се Србства само прешива за насъ, да одъ туда нćкій само своє користи имаю, чисто осećаюћи Србаля врло є мало число, и као што реко, будући, да се ово неће съ коє каквимъ лажама да занима, зато и нема популаритета кодъ народа; и како нćка Гда у пришивеномъ намъ Србству користи траже ево примćра: єданъ вармećскій чиновникъ оде вицишпану, и замоли га, да пише на обштину Кикиндску писмо, не би ли се ова умирила, вицишпанъ по обичаю на пише мађарскій, но овай не само што є плашльиво вицишпану казао, но и явно обнародовао, да онъ у Кикинду мађарско писмо за животъ главе упети несме, — као баяги видишъ Кикинђани се за народность боре, и несме имъ се мађ. писмо поднети, а међу тимъ исти Чиновникъ са Србиномъ Бировомъ издавали су печате за пасошъ служеће на мађарскомъ єзику написане; и тако се све єднако виче да су се Србльи само за барякъ борили, а обштина се веćъ толико пута изразила, да они небране ма и црнъ, и никакавъ имъ се барякъ на варошкомъ дому и Цркви невіяо, само да имъ се земля подćли. Тако су исто Србльи ћутали у кассини, гди є ньи веća часть била, и допустили су наравно съ некомъ тешкосćу, да се одавде све Србске Новине изключе, и тому се іоштъ побćдительи издаице подмćявали, и ругали, и башъ оне издаице коє и самъ законъ човечески подъ насловомъ „Vértagadok“ казни, и ти су безъ казни! но казни ће ій Божія рука, докле насъ овако човеческа противъ наравно гнави, а не рука туђинца, него брата нашегъ, и зато є яма тако дубока у кою смо упали. И садъ по овомъ правомъ и истинитомъ изясненію нека светъ о нами суди, и на наша дćла изреченіе доне се, и зато молимо свакогъ нека намъ у будуће, свету народность поштеди, и нека насъ не назива изъ пряви и тамни пештера появлćнимъ иллирскимъ фракціяма, коій свакій напредакте заустављамо, све што є болć ногама газимо, и незнамъ коме Імператора мćсто цара намećемо, — ово треба найпре доказати, и за многа друга требало би да се Бар. Вешелиньи, Кöръ и прочи коій оне лажи разпространяваю, на одговоръ позову, єръ я држимъ да су зато закони штампе установлćни, да се несме личность на приватногъ човека, а камоли светиню народа дирати, и лажно нападати; ово я са многима чувствуємъ, и болеме кадъ чуємъ да се на мене и мой народъ измишлćне лажи радіе примаю и слушаю него праве истине, та ово нисмо трпили ни подъ ярмомъ тирянства, па зашто садъ у слободи да чрезъ лажи, одкуда приватне користи извиру, узнемиривани будемо, оćели овоме края бити? оćедули се єданпутъ веćъ закони у дćйство привести; или ћемо по старомъ обичаю законе надоносивати, а ништа ко концу приводити!!!

Та браћо! Висте Вашегъ Ледерера и нćгове официре, коій є на Вашу мачію музику напао одма другій данъ суспендирали, и кассирали плане, а ми іоштъ одъ 24. Апр. п. р. незнамо, за што, и чіимъ є поводомъ нашъ Капетанъ Качковićъ съ нćговомъ войскомъ на наше люде, коій су на піяци мирно стояли, ударао, та ови су люди одъ две године, и ружама, и купиномъ одъ трске накićени, и поредъ войника, и до войника стаяли, и викали, па никадъ никомъ никаква вреда нанели нису, а шта су башъ тако яко скривили што су црвено — бело — плаветанъ барякъ на варошкомъ дому намćстили, па подъ ньимъ деобу землć искали, а кадъ су могли то исто накićени съ куниномъ искати, што су неправедно Вамъ подъ дигнутимъ барякомъ учинили! — И нека се казне убице и хараміе, и сами смо тогъ мćнія, алъ притоме, нека се извиди и коє войникомъ заповćдіо и зашто є заповćдіо, да се на народъ удара; далć нека се извиди єли мćстно поглаварство грабежъ и убиство предупредити могло; и зашто ніе одма предупредило; та одъ они кои су у данашнćмъ поглаварству, найвećій популаритетъ, пріятельство, и саму фамилію у народу имаю, па како су се свогъ позиваня тако лако заборавити могли; и свой народъ у такову бездну упасти допустили; — Въ прочемъ Браћо! нашъ є Краль, онай светъ, кои є и вама, наше є Отечество свагда било оно наймиліе, коє є и вама, у споразумію и братской любови сладакъ комшилукъ и заедно-битіе, зато Браћо, што є нама свето, наймиліе и сладко, то є и вама, и нećете намъ за зло примити, што ћемо се съ Вама као и досадъ слагаюћи, и ми се можда у нашой народности подићи, съ коимъ ћемо безъ да вашой народности шкодимо, съ Вама крćпчіе се саюзити, и славній постати. 1. —

Будимско-Пештански Вѣстникъ.

Ючеръ є читаво овде стануюће войство, и цела народна гарда ванъ Будима на тако зовомой (General-Wiesen) после службе божіе положило заклетву на Конштитуцію. При овой прилици су Таліанци казали, да се они заклиню цару аустрійскомъ вѣрни бити алъ не кралю унгарскомъ и Ломбардійско-Венеціанскомъ. На овой светчаности било є 40—50 хиляда любепитни душа. — Вечерасъ є скоротеча изъ Ерделя доспćо, и явля: да є Унія єднодушно примлćна. Одма затимъ Мађари направе барякъ и на єдномъ великомъ Табаку напишу: Meg lett az Unio! овай су на голе саблć наболи и сокакомъ као безъ душе трчали и викали Илćнъ az Уніо!! — Садъ веćъ веле: нашъ є свćтъ. — Кажу, да ће се сутра одма речени они 12,000. Секлера у Сегединъ крепути, а ако нужде буде има ій свакій сатъ на 80,000!? — Пешта є пуна страни люди, свакій є скоро депутирацъ; алъ онъ самъ зна, кога за таквогъ држи и признае. — Такова є била и депутаціа новосадска противъ магистратске рештаураціе. Ову є предводіо Шандоръ Сервицкій — садъ знамо, каква є то, и єлъ депутаціа била? — — Ючеръ є Минист. Предсćд. Бађани у Инсбрукъ отишао, да краля у Будимъ доведе. — Явно се гласа: да є Савва Вуковićъ у Темишвару конфисцирао Дал. Хорв. Сл. народне и прав. беогр. Новине. А зашто? Зато, што є Србинъ; іоштъ веле: да Власе противъ Србаля буни; Гдине! Кудъ сте нагнули? — Предъ свакомъ книгопродавницомъ висе слике Вашваріа и Петефіа, съ подписомъ:

Предводитель пештанске побуне. — „Martzius tizenötödike“ бесѣди: да су му изъ В. Варада (место нѣговогъ роѣеня) — писмо едно послали, кое е му Царъ Николай пише и хвали га што се труди Либералце у Конзервативце или као што беседи у Печовичанце претворити, и да му е зато 20,000 ср. Рубаля послато.— Царъ Николай и Martzius tizenötödike корешпондираю! — risum teneatis amici! — Говори се да е Князъ Михайлъ у Загребъ отишао, да оца освободи. Заръ е овай тамо затворенъ?

НАРОДУ ВЛАШКОМЪ ОДЪ НАРОДА СРБСКОГЪ,

найлюбезній и найсрдечній поздравъ!

Куцнуо е часъ и за насъ и за васъ, браѣо! Куцнуо е часъ слободе, еднакости, и братинства! — Слободе, коя хоѣе, коя зактева не само да е свакій човекъ слободанъ, него и свакій Народъ, — еднакости, коя неда да се еданъ Народъ надъ другимъ узвиси, и надъ ньимъ господари, него хоѣе, да по вечитой, и непремѣной правди, по достоинству народногъ персоналитета, кое е у свію Народа, безъ разлике ньине моѣи и величине, еднако, сви Народи напорено съ еднакимъ праавама стое, — братинства, кое одъ угнѣтени Народа братинску меѣусобну любавъ, и срдачну тврду слогу противъ угнѣтателя ньине Народности, ньини природни праава, ньиногъ достоинства, зактева, а одъ господуюѣи досадъ Народа иште, да съ осталимъ Народима братски се помире, и ньима у миру и любави даду сва по природи припадаюѣа имъ праава. Као Народъ поздравлямо ми Васъ, любезна браѣо, ми, коима се до юче забраньивало Народомъ се звати, ми, кои е езикъ и Народность до юче угнѣтавана, ми, кои смо онда што значили, кадъ смо се нашегъ езика, наше миле Народности одрекли, ми, коима е конечна пропастъ Народности одъ распространѣня маѣарскогъ езика претила. Те наше тежке, и дубоко засечене ране, ране самртне, знали смо ми, и осеѣали, да су и Ваше ране, знали смо, и знамо ми, да е и Ваше Народности полѣ истій ледъ био, да е и Вама съ нама заедно пропасть претила. И іоштъ нисмо сви. И наша браѣа Словаци у горньой Унгарской, они су у истой опасности били, они су гонѣни као и ми, они су угнѣтавани као и ми, они су на силу као и ми туѣій и неразумителній езикъ у свое школе, и цркве, у своя дѣла и оправляня увести морали, — едномъ речю, свима е Народима подъ светомъ Угарскомъ круномъ живеѣима гробъ копанъ, великій, и страшанъ гробъ, надъ коимъ би се плоча, и споменикъ господуюѣегъ Маѣарства подигао! Алъ свака сила за времена, а неволя редомъ иде! Богъ свемогуѣій владаоцъ овога света, у кога е руци среѣа и несреѣа свію Народа, и кои све Народе съ еднакомъ любави любъ, Богъ, кои е са отеческомъ брижльивости насъ ко гробу стремеѣе се видио, викнуо е за времена своимъ свемогуѣимъ, сва срдца оживлююѣимъ гласомъ: Не далѣ! ніе Ваше опредѣлѣнѣ робство, него слобода, ніе Ваше опредѣлѣнѣ подложность, него еднакость! Сви Народи треба да су као Народи слободни, као што сви люди треба да су као люди слободни. Сви Народи треба да су меѣу собомъ еднаки, били они мали, или велики, слаби или яки, као и сви люди што треба да су еднаки, били они мали, или велики, богати или убоги! То е гласъ отеческогъ владѣтеля свію Народа, то е гласъ управлѣнъ и на угнѣтаваюѣе, и на угнѣтене Народе; на угнѣтаваюѣе, да се за времена покаю и обрате, на угнѣтене, да се за времена сете и обавесте. — Яо и еднимъ, и другимъ, ако га не саслушаю; Яо и еднимъ и другимъ, ако га саслушаю а не узразуму; Яо и еднимъ и другимъ, ако га узразуму а по нѣму се неузвладаю, еръ божія е правда непроменьлива, и судъ е нѣговъ неумитанъ, и десница нѣгова, ако и спора, ипакъ достижна. Народи дозерели за слободу, дозрели за достоинство народно, саслушали су тай гласъ, и разумели, дигли су се са землѣ, стресли прахъ са себе, и умили се духомъ времена овогъ, духомъ слободе. Они су изявили волю и намеру свою Народомъ бити, и воля ѣе имъ се ньина испунити, ако су тврди и постояни, еръ е съ ньима Богъ, и вѣчита правда. Они су показали, да нису глуви спроѣу гласа божіегъ, да нису слепи спроѣу светлости разведруюѣегъ духа времена, да нису ладни спроѣу оживлююѣегъ сунца слободе! Те смо си Народе ми Срби за угледъ узели, и тврдо се надамо, да ѣемо, ако Богъ да, као и они, велико дѣло препороѣеня нашегъ съ побѣдомъ правде, и истине у миру и любави свршити, еръ се прааведно надати, и одъ наши сагра̑ѣана Маѣара очекивати можемо, да ѣе они, прешавши прагъ, кои е старо време тиранства одъ саданѣгъ времена слободе деліо, у духу слободе и еднакости и братинства, кое су речи ясне, и на коима ми наша зактеваня оснивамо, у напредакъ поступивши старій барякъ Маѣаризираня одбацити, и безъ отезаня признати, да нашъ Народъ подъ светомъ круномъ Угарскомъ она иста праава има, коя и ньинъ. Ми смо себи изабрали Патріярха, еръ имамо прааво на то, — изабрали смо себи Войводу Србскогъ за управлянѣ войводине Србске изъ Срема, Границе Сремске, Бачке съ Бечейскимъ Диштриктомъ и Шайкашкимъ Батальономъ, Баната съ Границомъ и Диштриктомъ Кикиндскимъ, и Бараньомъ састоеѣе, и подъ светомъ нашомъ Угарскомъ Круномъ, и владаюѣимъ Аустрійскимъ Домомъ стоеѣе, и у напредакъ остаюѣе, еръ имамо прааво на то, — изявили смо, да желимо бити Народъ слободанъ, и независанъ; еръ е слобода и независность не само прааво, него и дужность свакогъ Народа, тако, да ихъ се ни еданъ Народъ одреѣи неможе, и да му никаква задана речъ исте одузети неможе; еръ као што годъ Богъ неѣе и неда, да еданъ човекъ другомъ подложанъ буде, тако неѣе и неда, да еданъ Народъ другомъ подложанъ буде; — изразилисмо, да хоѣемо на темелю слободе и еднакости да будемо у свези за троедномъ Кралѣвиномъ Славоніе, Хрватске, и Далмаціе, подъ круномъ Угарскогъ, еръ ѣемо у единству и свези бити ячи; и лакше ѣемо съ обштимъ нашимъ непріятельма сложитисе. Браѣо, и сагра̑ѣани, ми смо то изявили, еръ мислимо и довршити. Ми смо се на друге Народе угледали, угледайте се и Ви на ньи, покажите, да сте и Ви дозрели за слободу, еднакость, и братство, да сте и Ви вредни Народомъ бити, славнимъ Влашкимъ Народомъ, кои има славну свою прошлость, и іоштъ славнію будуѣность, кои е кадаръ съ другима се Народима успоредити; покажите, да и ви знате, да ніе доста само предъ судомъ еднакимъ бити, и у куѣи своіой своимъ езикомъ беседити, него да хоѣете у свету меѣу другимъ Народима еднаки да будете, и да, кадъ као Народъ комъ Народу говорите, своимъ сладкимъ, а не туѣимъ, наметнутимъ езикомъ беседити можете. У той слободи, у той само состои се народно достоинство кое треба да намъ е свима миліе одъ нашегъ живота; еръ е у томе честь Народа кою смо дужни до капи крви бранити, еръ е юначкомъ Народу пристойніе славно погинути, негъ безъ чести живити. Ми смо у нашой молби на Нѣгово Ц. К. Величество, коме ми верни, и привржени остаемо, и за Васъ, као нашу верну и праву браѣу побринули се и замолили: Да се и Ваша народна самосталность у духу слободе, у духу Народности изрече, и обезбеди. Одтуда видите, да смо ми готови Васъ у вашемъ народномъ препороѣеню свойски и братски подпомагати. Ви сте наша браѣа не само по едной цркви, него и по еднимъ тегобама и желяма. Ми желимо, да обезбедимо нашу Србску, Ви вашу Влашку Народность. Обе су желѣ праведне, обое насъ еданъ угнѣтатель гнѣте, сложимо се братски, и подпомажимо едни друге, еръ е у слози божій благословъ. Ми смо дали нашемъ Народу тѣло надануто духомъ Народности, и изрекли смо свезу и слогу са троедномъ Кралѣвиномъ Слав. Хрв. и Далм., еръ ѣемо тако ячи бити; учините и Ви то, пакъ се придружите къ нама, не као робъ прошлогъ времена него као слободанъ Народъ на темелю савршене еднакости, и савршене гаранціе Ваше Народности, као наша браѣа, пакъ ѣемо онда іоштъ ячи бити. Одъ оногъ часа, одъ кадъ се у Вама та озбильна, и искренна воля пробуди, постали сте Ви слободанъ Народъ, осигуранъ вамъ е езикъ, црква, и Народность, осигурана Ваша будуѣность, еръ ѣе та свеза, та слога постати хинескимъ зидомъ, кои ѣе сва душманска насилія осуетити. Загрлимо се братски, као браѣа верна и истинита! Ми ништа, ни едну длаку неѣемо више да имамо, него ви; само хоѣемо, да наша браѣа будете. Тако ѣемо и ми и ви еднако са осталимъ подъ светомъ круномъ Угарскомъ, и сяйнимъ Домомъ Аустрійскимъ живеѣимъ слободнимъ Народима процветати.

Да живи слобода свію Народа, да живи духъ времена, да живи Царъ и Краль нашъ Фердинандъ, увенчанъ круномъ Угарскомъ, да живи братинство, и еднакость меѣу свима подъ Угарскомъ круномъ живеѣимъ Народима.!...!

Изъ Засѣданія народногъ одбора.

У Карловци 5-га Мая 1848 лѣта.

Предсѣдатель Одбора,
ІОСИФЪ, св. р.
Архи-Епископъ и Митрополитъ избраній
Патріярхъ Србскій.

Подъ коимъ условіяма да се Аустрія са Нѣмачкомъ соедини.

(Една речь на аустріиске посланике на Франкфуртскомъ парламенту.)

Уставне дун. Новине одъ 30. Мая о овоме овако умствую: ако е несреѣна „система,“ била, коя е раздоръ измеѣу насъ народа сеяла; ако е и било удручаванѣ и пониженіе човека у томъ, што онъ своіомъ светиньомъ назива, алъ е то тада едино могуѣа манифестація наши за свободомъ жеднеѣи народа, едино могуѣи развитакъ — развитакъ народности све више и више распространявати био; ако е велимъ све то и било то е опетъ и тиха надежда свію патріотически пріятеля свободе Аустріе била, да ѣе се са политическимъ препороѣенѣмъ свеза прагматическе санкціе, коя се била размакла и ослабила, опетъ утврдити и яче стеснити, и по подобію сѣверне Америке, Англіе, Шотланда, да ѣе и Аустріе царска земля, бити мирна и благословена домовина различни народа, езика, прави и обичая.

Судба е другчіе ктела, и на жалость Маѣари су, они, кои су у уставу за насъ ньово собствено спасеніе пророковали, употребили прво ютро наше младе свободе на то, да се прагматична санкція поквари, и тимъ раставакъ земаля проузрокуе.

За насъ Нѣмце аустрійске монархіе, за насъ, кои смо се са Маѣарима тако дуго братимили, кои би смо у ньима и съ ньима равновѣсіе національитета воспоставили, за насъ е то било у очима многи, пораженіе, и Маѣари нису на жалость последньи били, кои су се томе радовали.

Текъ што су одъ то доба два месеца дана прошла, а стваръ добіе са свимъ друго лице.

Насъ немачке Аустріанце съ тимъ натераваю, да иштелмо помоѣъ одъ запада, да се са Нѣмачкомъ соединимо, то што смо иначе изъ чисте любови желили, и што е немачки союзъ давно обеѣао да ѣе у дѣло привести, па е срамно слагао.

Чесси су огорчени, исто е немачки парламентъ учиніо, да Славени — аустріиско славенско царство — немогу са аустріискимъ Нѣмцима нигда заповѣдати, и то е огорченіе дотле дошло, да се у найвеѣемъ степену одцеплѣнѣ одъ Аустріе желе. У земльи Чесской претіо е и прети сатана національне мрзости са старимъ мачемъ св. Вѣнцеслава. Млѣтко-Ломбарди слѣдовали су примѣру Унгарске; са каквимъ благословомъ досадъ — о томъ сведоче ньини крвлю напоени усеви, пропасть ньине трговине и радипости, ньина новчана неволя, и зао поступакъ крстоносаца.

Єдали су заръ Маѣари и то они сами плодове пожнели, што су искренне срдцесоединеніе (sincera animorum unio), покварили и одъ насъ се растали?

Има два месеца дана, одъ како су появльиваюѣи се знаци у дѣло прешли; Хорватска и Славонія сирѣчь одцепи ле су се дѣйствително одъ Унгарске, и ньовъ тамо на све стране велеславлѣни Банъ мари за унгарски министеріумъ тако слабо, као годъ и овай за нашъ аустріиски.

Британацъ, кои се веѣъ наклонѣнимъ бити показао, да препороѣену Аустрію у нѣной невольи са свепознатимъ средствама силе нѣгове, противъ неправедни и невѣрни нападенія помогне — онъ се натрагъ повлачи, еръ вели: у Аустріи невлада сада правителство таково, кое би силомъ законности странной држави повѣреніе дати могло.

И тако е у нутра анархія и сметежъ по сокацима, а съ поля ни-

гди помоћи нема, нема пріятеля у нужди за нашу монархію, а у нутри државни дугъ одъ 800 миліона, ратъ у Галиціи и Италіи, слабо число войнства, кое се преко свега ньиногъ бравурства крвави, нема никаквогъ позива на обште оружанѣ, ни баръ 10,000 рекрутираца немогу се добити, никаквогъ усхиѣеня — осимъ да се свуда и свагда нуждне свезе нравствености разкину; предъ наши врати стое добро наоружани 250,000 Француза, а у млѣтачко-ломбардійской кралѣвини су веѣъ 60,000 Піемонтезана и Крстоносаца! Яо, и опетъ яо!

Гди ће се и како ће се то свршити? тако сваки пита, и нико ништа незна да отговори. Стра и униніе свуда влада добри, умѣрени, прави пріятельи свободе стрепе, само реакціонери, анархисте, и уздигнути (insurgirte) Поляци и Италіянци радую се, а — галлски петао подиже свою кресту у предчувствію плѣна, кои на нѣга чека.

Мађари! ви сте бацили каменъ судбине у бездну, оѣелъ и кадъ ће и гди ће се уставити, на кое ће развалине човечіе среће, мира и спокойства пасти, то стои у Божіой руци.

Мислите ли да ми у томъ утѣхе имамо, што саме васъ ваше дѣло ніе поштедило! Оне, то би била жалостна, и себична утѣха, имати участнике несреѣне, и зайста ніе чувство освете само изъ лакрдіе, кое я и веѣа часть мое аустріиске, немачке браће осеѣамо.

Али истина и правда оѣе свое прааво. Ако су у старо време, грѣси отаца у четвртомъ и петомъ колену окаявани, данасъ то као муня брзо бива. Казнъ за преступленіемъ одма слѣдуе. Не само да мораю народи оно окаявати, што кралѣви у лудилу свомъ чине, него и што народи у претераности скриве, мараю народи окаяти. Дакле е дотле све насъ несреѣно дѣло мађарске депутаціе довело, да е она съ тимъ раздоръ, неповѣреніе и раздвоеность посяла, да е найпаче равновѣсіе народности у нашемъ царству пореметила, кое би — кадъ би се участвіемъ Унгарске, Ерделя, Хорватске, Славоніе и войничке границе на аустрійскомъ државномъ собору, то равновѣсіе утврдило — нашой монархіи единство и силу дало, а свакой нѣной земльи на волю оставило, да свое домаће ствари (Domestica) одъ прилике онако као у сѣверо американскимъ државама, уреди. (Овде прелазимо горко ядикованѣ дописателя на Нѣмачку, да ова Аустрій нигди никаква добра учинила ніе, него да се іоштъ радовала, кадъ е Аустрія гди шкоду имала, и додаемо само то), да дописатель нипошто не би ктео да Аустрія ступи у немачки бундъ. О Галиціанима и Далматинцима вели: Ови би при првомъ аустрійскомъ собору увидили, да е „нераздѣлна уставна (аустр.) монархія" дѣйствително разцеплѣна, да она две силе, две главе, и два парламента (у Бечу и Франкфурту) има, и да Галиція и Далмація не би ктела у свему Нѣмачкомъ бунду слѣдовати, него да би међуметне митне линіе повукле. (E. S.)

АУСТРІЯ.

Либекъ 15. Мая између путника, кои су истогъ дна у ютру на пароброду „Александрія" изъ Св. Петрограда тамо приспѣли, био е и князъ Михайлъ Обреновиѣъ. Князъ Михайлъ се изясніо, да е данскій посланикъ врх. прид. Маршалъ одъ Левецовъ одъ Цара Николая у смотренію посредствованя молбе неповолній одговоръ добіо. Каже се да се Царъ Николай тврдо изявіо, да ће Руссія дотле, докъ е могуће неутрална остати.

30. Мая су на сѣверномъ гвозденомъ путу 140 Штудента безплатно изъ Беча, у свое отечество одвезени, да тамо народъ о бечкимъ догађайма извѣсте.

Военни Министеріумъ е народной стражи, академичкой Младежи и Грађанима 12 топова предао; кое су Грађани, народна гарда са Штуденти заедно съ музікомъ у грађанску оружаоницу однели.

3. Компаніе народне гарде, кое су зато биле, да се Штуденти изъ Беча отераю, дошли су у свеучилиште, и изявили су, да су они преварени били, и да желе съ грађанскимъ войнствомъ и штуденскимъ Легіономъ у союзъ ступити. Ове е Профессеръ фистеръ и име учеће се младежи, поздравіо и приміо.

ХОРВАТСКА И СЛАВОНІА.

Изъ Осека. — Кодъ насъ е све фала Богу на миру и у любови братской, кое се нисмо надали. Наша браћа Шокци негледе што Попови говоре, еръ нико више Божіе име незлоупотреблява као ови, премда су наши Попови што друго. И како се не би браћа наша Шокци съ нама слагали, кадъ смо ми у свакомъ призрѣнію она чиста адамска крвъ, Бога имамо покровителя, а правду светогъ предводителя. Съ нами може сваки бити, алъ надъ нами никако. Нема надъ нами толи Бога, никога. Имали ко благо произволеніе на насъ ударити стои му просто: ми ћемо га законнимъ путемъ предусрести: праомъ и оловомъ. Нами наше мора бити, па нека проба Галлъ или Бритъ, Піемонтезацъ или Калабрезацъ, да намъ отме, ако сме! Само любовъ съ нами, вашомъ браћомъ, драги Шокци, еръ ако нећете съ нами, ни сте онда пристали никомъ народу; ма се ви како збогъ вѣрозакона Нѣмцу или ма комъ другомъ народу прилюбльивали, ви нигда зато опетъ неможете бити Нѣмацъ ни Мађаръ и т. д. еръ нисте одъ нѣгове крви, и неговорите нѣговъ езикъ. А да се одъ насъ Срба отцепите и за себе сами да будете, то значи за себе найслабіи одъ свію народа, а съ другимъ свагда последньи и подлога туђа бити. Небойте се съ нама за вѣру и законъ вашъ, као што се и ми небоимо съ вами зато. У вѣру и законъ ма чіи несме нико за живу главу дирати. Нека верує и Богу се моли како ко оѣе, то новаца некошта, то ніе ни комъ на путу. Живила Шокадія са Србадіомъ!

ИТАЛІЯ.

Вѣсти изъ Конегліяно одъ 28. Мая являю: да се трупа Маршала Радецкогъ съ Трупомъ Ф. М. Лайт. Гр. Турна іоштъ подъ 22. Маемъ саединила. У Виценци има 5000 люди одъ непріятельске стране, кои ће се противъ Аустрійскогъ войнства борити. Каже се, да се у Милано велика Партая сбогъ огорченя противъ Карла-Алберта, появила. У Тревизо іоштъ се, ніе стваръ променила. — Бечки свободняци су у Удине намештени, и знали су кодъ тамошньи жители великій Решпектъ задобити. Опетъ се почео Ратъ съ цигаррама. Гди гоћъ се кой младићъ са цигаромъ у усти покаже, томъ се изъ уста избіе; — иначе се добро владаю, и тамошньи жительи здраво ій почитую.

Изъ Неапля. 29. Януар. дао е Краль уставъ, 3. Априла одобріо е програмъ нови Министера, кои гласи: кадъ се Парламентъ отвори, онда обе камере у согласію съ Кралѣмъ имаю силу, уставъ изменути, особито што се камере пресса тиче. 14. Мая искао е Краль, да се депутирци, кои су се найпре преправляли и договарали, и изъ тога урока неко предзасѣданіе држали, кадъ се Камера отвори Кралю и уставу одъ 29. Януара, закуну. Депутирци су изяснили се, да се заклетва та неби слагала са Концессіяма одъ 3. Априла, и ктели су у заклетву додати, да се прааво промене кое е 3. Априла дато, припозна. Депутираца е било 80. Фердинандъ био е наклонѣнъ, да на то соизволи, али депутирци докуче, да е Краль међутимъ дао трупу измаршировати; и мислили су, да оѣе да ій премора нѣговой се вольи подвергнути. Одсадъ веѣъ ніе могуће више било помиритисе. Народна стража одма барикаде подигне и Краль кадъ види шта е, допусти све што е досадъ искато, но народъ е онда іоштъ више искао, сирѣчъ, да се укине Камера Пеера, да се градови народиой стражи предаду, и да трупе іоштъ далѣ оду, и онда ће барикаде уклонити. То е било у 8. сати у ютру 15. Мая, после 11 сати, одапне се случайно пушка едногъ народногъ четника, и пукне, народна гарда помисли да е издата, па почне пуцати. Кралѣвска трупа е одговорила, и тако се изненада безъ сваке намѣре ратъ започне. То е страшна битка била, топови су грмили, и танета су падала као киша. У Палатама, гди су годъ кога уватили поубіяли су, особито народне стражаре, многе су се куће упалили, Лазарони су робили и убіяли. По сви сокаци леже мртва тѣлеса и ранѣници, 600 народни стражара уваѣено е. Трупа е сасвимъ побѣду одержала! Лазарони су викали: Да живи Краль! Крвъ е страшно пекла, алъ се іоштъ ніе свршило, іоштъ се незна шта ће бити.

ШПАНІЯ.

У Севилли се 13. Мая еданъ баталіонъ регименте Падалаксара побуніо и викаући: да живи република! крозъ варошъ ишао, гди су му се іоштъ неколико коняника придружили. Кадъ се патрагъ поврати, юриши на квартиръ, гди политически Шефъ пребитава, но буде одбаченъ. Трупа, коя е верна остала, гонила е тай баталіонъ къ португійской граници. Будући да е предводитель Порталъ родъ едной дами, коя са енглескимъ посланикомъ у ближемъ познанству живи, тако се сумня, да ће одавде поводъ къ побуни бити изишао. Гдинъ Булверъ, кои се веѣъ одпре са правителствомъ сдрпіо био, добіе одма свое путно писмо съ томъ заповести, да Мадридъ за 48. сати остави. Грофъ отъ Миразолъ послатъ е у Лондонъ, да причине овога поступка Енглезкомъ правителству устмено изяви.

Поправка. У послѣднѣмъ 48. ч. наши Новина на страни 195 кодъ првогъ изясненія изостао е овай подписъ „Румляни."

Станѣ Дунава. Будимъ 3. Юнія п. р. н. 0 6′ 4″ 6‴

Пододговорни Учредникъ и Издаватель Ѳеодоръ Павловичь. — У Пешти М. Дороѳее улици Nro. 928.

У ПЕШТИ, писмени І. Баймела.